

Секція: історія

ВПЛИВ КАРАЇМІВ НА ЕКОНОМІЧНО-КУЛЬТУРНИЙ РОЗВИТК М. КРЕМЕНЧУКА У ХІХ СТОЛІТТІ

*Роботу виконала: Софія Гладенька,
учениця 8 класу Кременчуцького ліцею №4 «Кремінь»
Наукова керівниця: Оксана Пропастина,
заступниця директора з НВР
Кременчуцького ліцею №4 «Кремінь»*

Архів авторки

Науковий апарат

Мета роботи: окреслити вплив караїмської громади на економічний та культурний розвиток м. Кременчука у ХІХ столітті.

Об'єкт дослідження: суспільно-політичний та культурний розвиток м. Кременчука у ХІХ столітті.

Предмет дослідження: особливості впливу караїмської громади на формування економічного та культурного середовища м. Кременчука.

Завдання

Проаналізувати історико-культурні умови формування караїмів на території міста Кременчук у ХІХ столітті.

Охарактеризувати діяльність караїмів та визначити їхній вплив на формування економічного та культурного середовища міста.

Систематизувати та узагальнити внесок караїмської громади у соціокультурний та економічний розвиток м. Кременчука з позиції історичної ретроспективи.

Основні напрями дослідження караїмської громади м. Кременчука

*Топоніміка
(тупик
Караїмський)*

*Економічна та
підприємницька
діяльність*

*Караїмська
інтелігенція*

*Фотоательє
Юфуда Гамаля
«Російська
фотографія»*

*Демографічний
розвиток*

*Фотографічна
спадщина*

*Культурна
спадщина*

Історичні передумови формування та чисельність караїмської громади м. Кременчука у ХІХ столітті

Караїми оселилися в Кременчуці у 40-х роках ХІХ ст. завдяки тому, що тут стрімко розвивалася торгівля та індустрія. Вони разом із євреями започаткували у місті тютюнову промисловість.

Спочатку у місті нараховувалося близько 10 караїмських родин. До 1871 року їхня кількість зросла до 40, тобто тут оселилося 205 осіб. Надалі кількість кременчуцьких караїмів змінювалася: 1877 р. – 525 осіб, 1897 р. – 207 осіб; 1901 р. караїми склали близько 0,2 % від загальної кількості населення.

Архів краєзнавчого музею

Використання фондів краєзнавчого музею в дослідженні

Роль підприємницької діяльності у формуванні суспільного середовища м. Кременчука

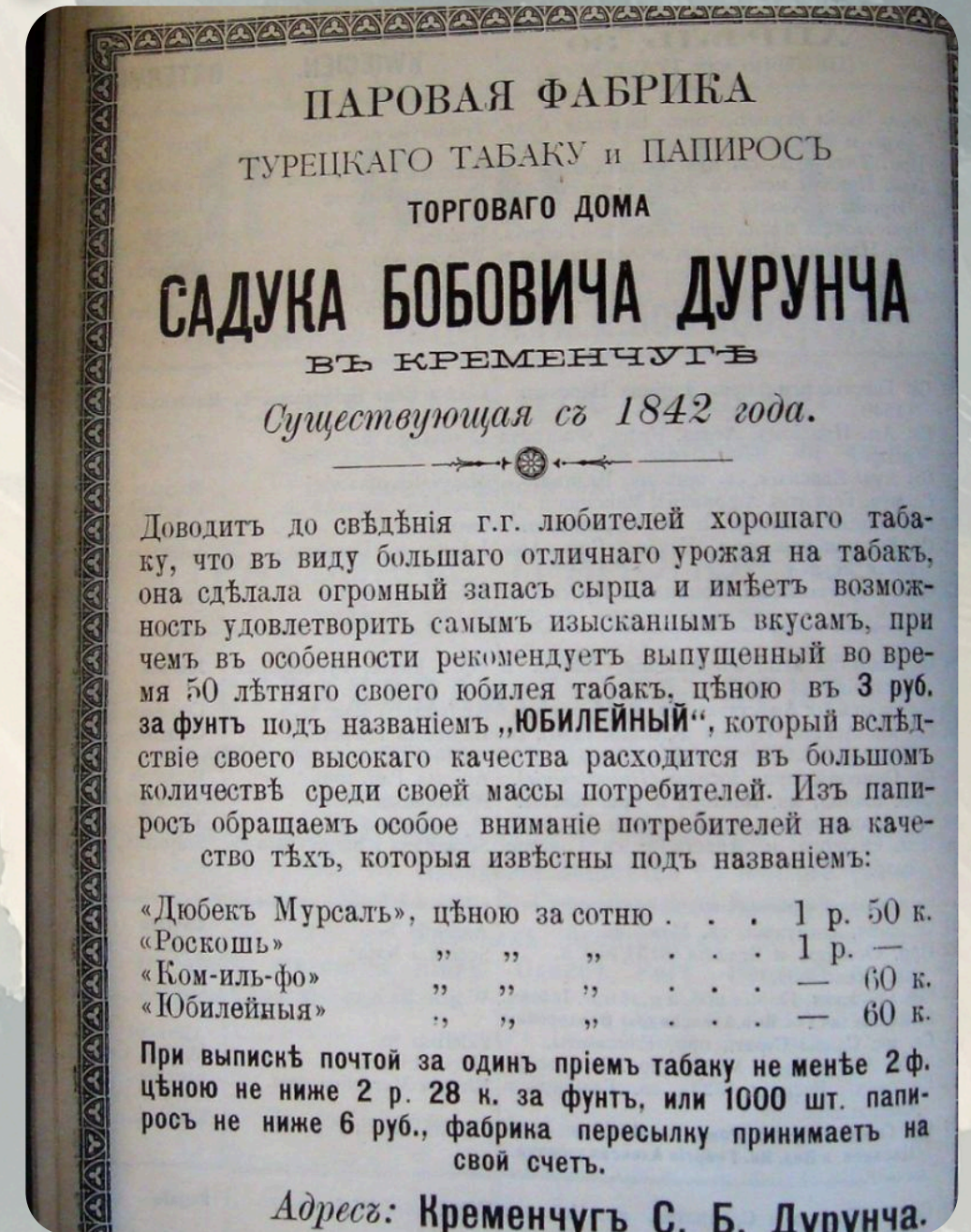

**Самуїл Мойсейович
Ходжаш
(1881 - 1942).**

Архів краєзнавчого музею

**Гля Дурунча.
Архів авторки**

**Інформативний бюлетень
тютюнової фабрики
Садука Бобовича Дурунча.
Архів краєзнавчого музею**

Підприємницька діяльність родини Дурунча в економічному розвитку м. Кременчука

Архів авторки

Коробка під тютюн «Македонській» фабрики С. Дурунча, яка проіснувала до 1917 року.
Архів краєзнавчого музею

Фотографічна спадщина Юфуди Гамалю в контексті культурного життя м. Кременчука

Юфуда Гамаль – один
із провідних фотографів
Кременчука та
представник караїмської
громади, який зробив
вагомий внесок у
культурне життя міста.

Архів
краєзнавчого
музею

*Будівля фотоательє
Юфуда Гамалє
«Російська фотографія».
Фото 70-х років ХХ ст.*

*Сучасний
вигляд будівлі*

Юфуда Гамаль.
Світлина «Українка». 1888 р.

Світлина фотографічного закладу Юфуда Гамалія.
1906 – 1907 рр.

Репрезентація караїмської спадщини у сучасному топонімічному просторі м. Кременчука

*Тупик Караїмський
у м. Кременчук.
Архів авторки*

Наукова апробація результатів дослідження

VIII Всеукраїнського круглого столу
здобувачів освіти

**«АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ
КУЛЬТУРОЛОГІЇ»**
17 квітня 2026 року

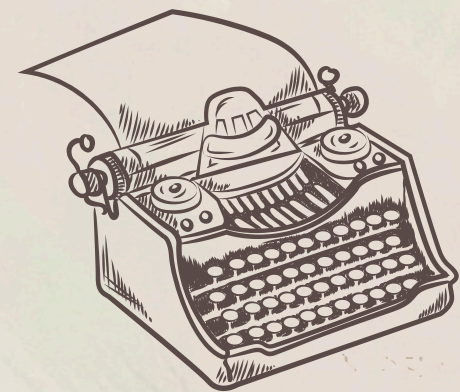
Участь у засіданні VIII Всеукраїнського
круглого столу здобувачів освіти
“Актуальні проблеми культурології”
17 квітня 2026 р.
м. Полтава

International Scientific and Practical Conference
SCIENCE, TECHNOLOGY AND ART IN GLOBAL CONTEXT
12-14 грудня 2025 р.
Cambridge, United Kingdom

Висновки:

Визначено, історико-культурні умови формування караїмів на території міста Кременчук у XIX столітті.

Проаналізовано, внесок караїмської громади у соціокультурний та економічний розвиток м. Кременчука з позиції історичної ретроспективи.

Досліджено, діяльність караїмів та визначили їхній вплив на формування економічного та культурного середовища міста.

Архів краєзнавчого музею

Список використаних джерел:

1. Гладенька С. [Культурний розвиток м. Кременчука ХІХ століття. Інтерв'ю із директором краєзнавчого музею м. Кременчука Артемом Рясою. Транскрипт.]. 23 берез. 2026 р. Архів Софії Глад. 1. Оп. 1. Спр. 1. Транскрипт інтерв'ю.
2. Гладенька С. [Культурний розвиток м. Кременчука ХІХ століття. Інтерв'ю із культурологинєю краєзнавчого музею м. Кременчука Вікторією. Транскрипт.]. 30 берез. 2026 р. Архів Софії Глад. Ф. 2. Оп. 2. Спр. 2. Транскрипт інтерв'ю.
3. Бабілуа Б. Історія Кременчука, Крюкова та околиць. KremenHistory.
URL: <https://kremenhistory.org.ua/karaimy-i-kremenchug/> (дата звернення: 15.04.2026).
4. Караїми у Кременчуці. Управління культури і туризму Кременчуцької міської ради Кременчуцького району Полтавської області КЗК «Кременчуцький краєзнавчий музей».
URL: https://docs.google.com/document/d/1H9quV_CiW0pLEjpkC9KxjLQ551gB5qJJ/edit?usp=sharing&ouid=109899066707617686176&rtpof=true&sd=true
(дата звернення: 04.04.2026).
5. Ширай В. А. Наукова довідка Історія кременчуцьких караїмів. Управління культури і туризму Кременчуцької міської ради Кременчуцького району Полтавської області КЗК «Кременчуцький краєзнавчий музей».
URL: https://docs.google.com/document/d/1s2niv01RgZ_W1zTn3IYPXK34bL7oVxjz/edit?usp=sharing&ouid=109899066707617686176&rtpof=true&sd=true
(дата звернення: 04.04.2026).
6. Гайшинська А. Легенди рідного Кременчука. Кременчуцька газета. URL: <https://kg.ua/news/legendi-ridnogo-kremenchuka> (дата звернення: 14.04.2026).
7. Осадчий В. В. ХУДОЖНЄ ЖИТТЯ М. КРЕМЕНЧУКА КІНЦЯ ХІХ–ХХ СТОЛІТТЯ : дис. ... д-ра філософії в галузі образотворчого мистецтва : 023. Харків, 2021. 346 с.
URL: <https://old.ksada.org/pdf1/Dysertacia-Osadcyyu.pdf>.

Дякую за увагу!

*Сакіне Ільєсова.
«Крим, акварель на папері», 2017*

